

קנא

ויסעו מסוכות ויחנו באיתם וגו' (שמות י"ג כ').
 וכתב רש"י שזה היה ציוס השני וכו'
 ע"כ. ויש לדקדק בזה, דהנה מצינו מילי סתראי
 בדברי רש"י, שכתב למעלה בפסוק (שמות י"ג ל"ו)
 ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה וגו' ק"ך מיל
 היו וצאו שם לפי שעה, שנאמר ואשא אתכם על
 כנפי נשרים ע"כ. והיינו שהנכם שצאו בשעה קלה
 היתה צוואת מרעמסס לסוכות, ואמנם להלן
 בפסוק (שמות י"ט ד') ואשא אתכם וגו' כתב רש"י
 שזה יום שצאו ישראל לרעמסס, שהיו ישראל
 מפוזרין בכל ארץ גושן, ולשעה קלה כשצאו ליסע
 ולצאת, נקבצו כלם לרעמסס ע"כ. והיינו שהנכם
 היה בשעה שהתקבצו לרעמסס עצמו מכל ארץ
 מצרים. והנה יש שרוצים לומר שהוא שתי
 מדרשות חלוקות, אבל אי אפשר לומר כן כיון
 שרש"י מציא שניהם. והראש"ם (שם) כתב ששניהם
 אחת, שהיה הנס שתי פעמים, הן כאשר נקבצו
 מכל מצרים לרעמסס שהיתה הדבר בשעה קלה,
 והן בנסעם מרעמסס לסוכות היתה בדרך נס
 שצאו בשעה קלה. אבל לפי דבריו ז"ל אינו מובן
 מה שכתב רש"י כאן בפסוק ויסעו מסוכות ויחנו
 באיתם וגו' שזה היה ציוס השני וכו', כי לפי
 האמור שצאו מרעמסס לסוכות ציוס הראשון
 בשעה קלה, כיון שצאו על כנפי נשרים, אם כן
 הרי יתכן לומר שנסעו מסוכות לאיתם באותו יום
 עצמו, כי היה עוד היום גדול לנסוע הלילה, ואם
 כן מה הכריחו לרש"י לומר שהיתה ציוס השני.

ב) ובמבילתא (בא י"ד) נחלקו רבותינו בפסוק
 (שמות י"ג ל"ו) ויסעו בני ישראל
 מרעמסס סכותה וגו', סכותה, סוכות ממש וכו'
 דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים, אין סוכות
 אלא מקום, שנאמר ויסעו מסוכות ויחנו באיתם,
 מה איתם מקום אף סוכות מקום. רבי עקיבא
 אומר, אין סוכות אלא ענני כבוד, שנאמר (ישעיה

ד' ה') וצרה ה' על מכון הר ציון ועל מקראיה
 ענן יומם ונוגה אש להצה לילה כי על כל כבוד
 חופה וכו' ע"כ. ובמרכבת המשנה שם הקשה
 לפי דברי האומר סוכות ממש עשו להם, והלא
 היה ציוס ראשון של פסח, שנאסרו בו צמלאכה
 עוד בהיותם במצרים, ואם כן האריך היו רשאים
 לעשות מלאכה ולבנות להם סוכה. ומתוך על
 פי הפסיקתא (זוטרתא, מדרש לקח טוב שמות ט"ז
 ל"ה) שהגיעו לסוכות בט"ו ניסן, ומה שאמרה
 תורה (במדבר ל"ג ג') ממחרת הפסח יצאו בני
 ישראל וגו', הכוונה ממחרת אכילת הפסח, ולא
 ממחרת שחיטת הפסח עיי"ש. אבל קשה לומר
 כך, שהרי מפורש בכמה מקומות וכן הוא
 בגמרא (שבת פ"ח ע"א) שיצאו בט"ו בניסן,
 ובתוספות (קידושין ל"ו ע"ב ד"ה ממחרת) כתבו
 להדיא אשר מה שאמרה תורה ממחרת הפסח
 יצאו בני ישראל וגו' הוא ודאי לכו"ע שהוא
 מחרת שחיטת פסח עיי"ש. ואולי אפשר לומר
 שהפסיקתא סובר שאכן יצאו בט"ו אלא שלא
 נסעו בכנפי נשרים ולא הגיעו לשם בשעה קלה,
 ולכן הגיעו לסוכות ציוס ט"ו. אבל גם בזה יש
 חידוש, שהלא אמרו שהיה דרך ק"כ מיל, ולפי
 החשבון שאמרו (פסחים ל"ג ע"ב) שמהלך אדם
 צינוני עשרה פרסאות ליום, הרי הפרסה הוא
 ד' מיל, ונמצא שלפי החשבון שהילוך יום אחד
 הוא ארבעים מיל, נמצא שהיה צריך הדרך
 להתארך שלשה ימים. ומעתה אם הגיעו לשם
 ציוס אחד, הרי ודאי שהיה באופן שנסעו על
 כנפי נשרים, ואם כן הרי ודאי שהיו יכולים
 להגיע לשם באותו יום ממש, ולמה צריך לומר
 שהגיעו לשם רק ציוס ט"ו.

ג) ויוגד למלך מצרים כי צרת העם וגו' (שמות
 י"ד ה'), ופירש רש"י איקטורין שלח
 עמהם וכיון שהגיעו לשלשת ימים שקבעו לילך
 ולשוב וראו שאינו חוזרין למצרים באו והגידו